

STUDIEDAG 'MISDAADFICTIE IN DE LAGE LANDEN IN TRANSNATIONAAL PERSPECTIEF'

Maandag 9 september 2024 – Campus Mercator (UGent), lokaal A104

▾ PROGRAMMA

9u – 9u30: ontvangst en inleiding

9u30 – 10u45: sessie 1 “Vertaling en receptie”

- 9u30 *Georges Simenon in het Nederlands taalgebied: De impact van interculturele mediators en internationale bekendheid*
Elies Smeyers & Maud Gonne (ULiège)
- 9u45 *Cosy crime in de moordclub (op donderdag): retorische manipulatie in vertaling*
Lieve Jooke (UGent)
- 10u *Misdaad in de Engelse upper class vertaald voor een Vlaams arbeiderspubliek*
Jo De Brie (UGent)
- 10u15 Discussie

10u45 – 11u15: pauze

11u15 – 12u30: sessie 2 “Modellen en antimodellen”

- 11u15 *De vroege Nederlandse misdaadtraditie in dialoog met de Brits-Amerikaans misdaadliteratuur*
Sabine Vanacker
- 11u30 *Is dit een Nederlands, Frans, Duits of Russisch verhaal? Over het ontstaan van de roman 'De biecht van een moordenaar' van Joseph Roth*
Els Snick (UGent)
- 11u45 *Zoals de drie moordenaars op de Calvarieberg. De misdaadroman volgens Claus*
Linde De Potter (KU Leuven)
- 12u Discussie

12u30 – 13u30: lunch

13u30 – 15u15: sessie 3 “Ruimtes en mobiliteit”

- 13u30 *Transnational crime, mobility and the Low Countries in the work of two contemporary Afrikaans crime writers (EN) - online*
Neil Van Heerden (University of South Africa)
- 13u45 *Internationale modellen en ruimtelijke patronen in de misdaadfictie van Aster Berkhof (1944-1969)*
Pieter Verstraeten (KU Leuven)
- 14u *Mondiaal en hyperlokaal. De ruimtes van de Nederlandstalige misdaadroman*
Bram Lambrecht (UGent)
- 14u15 *Misdaad op de zandplaat. Over de Waddenthiller als literair genre*
Mathijs Sanders (Rijksuniversiteit Groningen)
- 14u30 Discussie

15u15 – 15u45: pauze

15u45 – 17u: sessie 4 “Vormen en media”

- 15u45 *Misdaadfictie in de Nederlandstalige romancyclus. Over personages, closure en continuïteit in cyclus vs. serie*
Lars Bernaerts (UGent)
- 16u *Waargebeurde fictie: de positie van true crime in het Nederlandstalige audiolandschap*
Loren Verreyen (UAntwerpen)
- 16u15 *Misdaadfictie in populaire reeksen en naoorlogse vertaalstrategieën van De Schorpioen*
Benoît Crucifix (KU Leuven)
- 16u30 Discussie

17u – 17u30: Conclusie en vooruitblik op het themanummer

met de steun van

**Vakgroep
Vertalen, Tolken &
Communicatie**

Georges Simenon in het Nederlands taalgebied: De impact van interculturele mediatoren en internationale bekendheid – Elies Smeyers & Maud Gonne (ULiège)

Georges Simenon. Het is een naam die niet kan ontbreken wanneer het gaat over misdaadfictie in een transnationaal perspectief en al zeker niet in de context van de Lage Landen. De Luikenaar is met name niet alleen één van de meest vertaalde (misdad)auteurs ter wereld, zijn werk circuleerde al snel in het naburige Vlaanderen en Nederland. Vertaling was daar initieel niet voor nodig – zeker niet in de vroege jaren dertig, wanneer Simenons eerste *Maigrets* verschenen en het Frans nog gold als dé internationale cultuurtaal bij uitstek. Toch zien we dat in de jaren veertig de Nederlandse dichter en criticus Pierre H. Dubois zich als dé ontdekker van Simenon in het Nederlandse taalgebied opwerpt na enkele van diens boeken te hebben vertaald. Maar overroept hij zijn rol als ‘introduceur’ van Simenon niet een beetje? Er verschenen met name al in de jaren dertig twee Nederlandse vertalingen van vrouwelijke vertalers bij A.W. Bruna. Hadden zij dan geen impact op de bekendheid en verspreiding van Simenons werk in het Nederlandse taalgebied? En in welke mate was Simenons internationale succes – onder meer dankzij de vroege Engelse vertalingen – een katalysator voor de Nederlandstalige aandacht voor deze rijzende ster?

Cosy crime in de moordclub (op donderdag): retorische manipulatie in vertaling - Lieve Jooken (UGent)

Richard Osmans debuteert, de internationale bestseller *The Thursday Murder Club* (2020), maakt cosy crime sinds enkele jaren weer bijzonder populair. Recensenten wijten het succes van dit sinds de jaren 1920 met Agatha Christie verbonden genre aan de 'comforting certainties' die het de lezer in tijden van crisis biedt: de setting in een kleine, landelijke gemeenschap, de afwezigheid van expliciete geweldscènes, het gebruik van humor en spitsvondige dialogen en de ingenieus opgebouwde plot, waarin de auteur retorische manipulatie toepast om de lezer op het verkeerde spoor te zetten. *The Thursday Murder Club* is een humoristische clue puzzle, waarin senioren in een bejaardenhuis elkaar elke donderdag treffen om cold cases op te lossen tot een echte moordenaar toeslaat, die ze met vernuft ontmaskeren. Het debuut werd ondertussen een reeks van vier mysteries (2020–2023) die ook in het Nederlandse taalgebied erg succesvol is. In deze bijdrage ga ik na hoe de Nederlandse vertalers 'misdirection' (Seago, 2014) overzetten in de eerste roman, *De moordclub (op donderdag)*, een vertaling van Jan Pieter van der Sterre en Reintje Ghoos uitgegeven bij Cargo (2022). De analyse focust op technieken zoals het benadrukken van irrelevante clues of het verbergen van belangrijke informatie in de tekst (Emmot & Alexander, 2014; Seago, 2014), die gebruik maken van zinsbouw en tekstpositionering om de leeservaring te manipuleren.

Misdaad in de Engelse *upper class* vertaald voor een Vlaams arbeiderspubliek - Jo De Brie (UGent)

Zoals al uitvoerig werd aangetoond, zijn feuilletonadaptaties enerzijds (zie bv. Law, 2000, p. 7) en vertalingen van misdaadfictie anderzijds (Robyns, 1990, pp. 23-29; Buzelin, 2022, p. 16) vaak onderhevig aan verregaande veranderingen ten opzichte van de brontekst (cf. de *belles infidèles*). De studie van drie tussenoorlogse misdaadfeuilletons in het dagblad *Vooruit*, die vertaald werden van het Engels naar het Nederlands, nuanceert deze bevindingen echter enigszins. Hoewel inkortingen en bepaalde vertaalstrategieën de doelttekst logischerwijs beïnvloeden, wordt aan de essentie van het verhaal in geen van de drie gevallen geraakt. Zoals Buzelin (2022, p. 18) voorstelt, lijkt het dan ook dat de vraag niet moet zijn of een vertaling *fidèle* dan wel *infidèle* is, maar eerder aan wie zij trouw is.

Aangezien *feuilletons* een publieksfavoriet waren bij het toenmalige lezerspubliek van *Vooruit* (De Nil, 2005, p. 194-195), zal ik met name aandacht besteden aan de lezer van *Vooruit*: de Gentse arbeider. In welke mate is de vertaling op hen gericht? De drie verhalen spelen zich immers af in een compleet ander milieu dan dat van de *Vooruit*-lezer, namelijk de Engelse *upper class*, een vaak gekozen setting van *Golden Age*-schrijvers, zoals Agatha Christie (Light, 1991, p. 97). Bovendien baadt *A Debt Discharged* (Edgar Wallace), het vroegst gepubliceerde verhaal, ook nog eens in een kosmopolitische sfeer, waarbij de personages voortdurend aan het reizen zijn (zowel binnen Londen als internationaal). De centrale vraag is dan ook in welke mate deze sociale en culturele context wordt vertaald in *Vooruit* en hoe het Gentse arbeiderspubliek zich ertoe verhoudt. Wat verandert er en welke impact heeft dat op het verhaal?

Referenties

- Buzelin, H. (2022). What ever happened to the belles infidèles? Elements for a more inclusive sociology of literary translation. *Translation in Society*, 1(2), 224-250. <https://doi.org/10.1075/tris.22020.buz>
- De Nil, B. (2005). De feuilletonroman in het dagblad *Vooruit*: een peiling naar het leeraanbod in een socialistische krant (1884-1914). In J. Art, B. De Nil, & M. Jacobs (Eds.), *Een mens leeft niet van brood alleen: bouwstenen voor een culturele arbeidersgeschiedenis (1800-1940)* (pp. 174-207). Amsab-ISG.
- Law, G. (2000). *Serializing Fiction in the Victorian Press*. Palgrave.
- Light, A. (1991). *Forever England: Femininity, Literature and Conservatism Between the Wars* (1ste editie). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203713518>
- Robyns, C. (1990). The normative model of twentieth century Belles Infidèles: Detective novels in French translation. *Target. International Journal of Translation Studies*, 2(1), 23-42. <https://doi.org/10.1075/target.2.1.03rob>

De vroege Nederlandse misdaadtraditie in dialoog met de Brits-Amerikaans misdaadliteratuur – Sabine Vanacker

De misdaadliteratuur is een internationaal genre, een multi-disciplinair, multi-cultureel literatuursysteem. De impulsen voor het eerste grote succes van de klassieke detective kwamen voort uit een samenspel van auteurs uit Frankrijk (Vidocq, Sue, Gaboriau), America (Poe), Duitsland (E.T.A. Hoffman) en Engeland (Godwin, Collins, Dickens, Braddon, Doyle). In de bespreking van twee vroege, Nederlandse misdaadauteurs zal de nadruk liggen op de creatieve dialoog die ze in hun romans aangaan met de Engelse/Amerikaanse misdaadverhalen.

Maarten Maartens (Jozua Marius Willem Schwartz) wordt vaak geciteerd als de auteur van de eerste 'Nederlandse' misdaadroman; hij was een Nederlands auteur met internationale connecties die vroeg inhaakte op het succes van de Engelse misdaadroman. Tijdens zijn leven werd Maarten Maartens gefêteerd in Engeland en Amerika maar hij bleef een praktisch onbekende schrijver en dichter in thuisland Nederland. Zijn Engelstalige misdaadroman, *The Black Box Murder* (1890), werd, drie jaar na het eerste Sherlock Holmes verhaal, *A Study in Scarlet* (1887), in het Engels gepubliceerd. Het heeft vele kwaliteiten en narratieve conventies gemeen met Doyle's verhalen over de alziende, alwetende Sherlock Hollmes, maar ook, verrassend genoeg, met de contemporaine, feilbare (vaak Amerikaanse) hardboiled detective.

De eerste succesvolle Nederlands misdaadauteur Ivans (Jacob van Schevichaven) is ook een tijdgenoot en bewonderaar van Engelse voorbeelden (Doyle en de spionageromans van E. Philips Oppenheim). Zijn eerste roman, *De man uit Frankrijk*, verscheen in 1917 en dit eerste werk van 'dezen Nederlandschen Conan Doyle' (De Keizer 1921, 1) was een razend succes. Zijn serie-detective, de Engelsman Geoffrey Gill en Nederlandse sidekick Willy Hendriks, hebben duidelijke echo's van Sherlock Holmes en John Watson. Zowel Maartens' *The Black Box Murder* en Ivans' roman *De schaduw* (1920) worden gekenmerkt door het zelf-reflexieve spel met narratieve conventies van de Doyle-literatuur en de interbellum 'clue puzzle'. Hun vroege deelname aan een internationale misdaadtraditie is het onderwerp van deze paper, via een analyse van de twee romans, vooral in hun 'vertaling' van de narratieve conventies van de vroege misdaadroman naar een Nederlandse context van de laat-negentiende, vroeg-twintigste eeuw en de rol van de ideologisch centrale figuur van de rationele super-detective.

Is dit een Nederlands, Frans, Duits of Russisch verhaal? Over het ontstaan van de roman 'De biecht van een moordenaar' van Joseph Roth - Els Snick (UGent)

De joods-Oostenrijkse journalist en romanschrijver Joseph Roth (Brody, Oekraïne, 1894 - Parijs 1939) vluchtte in 1933 uit nazi-Duitsland. In de jaren daarna verbleef hij als balling verschillende maanden in Nederland en Vlaanderen en werd een bekende figuur in de Nederlandstalige literaire netwerken. In Amsterdam schreef hij de misdaadroman *Beichte eines Mörders, erzählt in einer Nacht*. Het verhaal gaat over een Rus die tijdens een nacht in een Russische kroeg in Parijs vertelt hoe hij aan zijn bijnaam 'de moordenaar' is gekomen. De roman verscheen in 1936 in het Duits en in 1937 in Nederlandse vertaling bij uitgeverij Allert de Lange en was vooral in Nederland een groot succes.

De stof voor dit verhaal ontleende Roth aan een boek van een Amsterdamse kennis, de anarchist Maurits Dekker. Om te ontsnappen aan de minachting van de literaire kritiek die hem eerder te beurt was gevallen, had Dekker een moordverhaal gepubliceerd onder het pseudoniem Boris Robazki, zogenaamd als een vertaling uit het Russisch. Zijn plan slaagde; een recensent vergeleek het werk zelfs met Dostojevski. Roth husselde de ingrediënten van het verhaal door elkaar en voegde er een Amsterdams slot aan toe.

Zoals de drie moordenaars op de Calvarieberg. De misdaadroman volgens Claus – Linde De Potter (KU Leuven)

Het genre van de misdaadroman heeft Hugo Claus zijn hele schrijverschap lang beziggehouden. De auteur was niet alleen een liefhebber van internationaal geroemde misdaadauteurs als Chandler en Simenon, het misdaadgenre fungeerde ook meermaals als motor van het schrijven bij Claus zelf. Het begon al met zijn debuutroman *De Metsiers* (1950), die (volgens een van de vele ontstaansmythes errond) bedoeld was als een detective naar Amerikaans model – een opzet dat uiteindelijk mislukte. Ook in de jaren zestig speelde Claus met het plan een misdaadroman te schrijven. Hij werkte jarenlang aan *De leugenaars*, maar was niet tevreden en herwerkte het manuscript tot de hermetische roman *Schaamte* (1972), door critici weleens omschreven als een ‘antidetective’. De belangrijke novelle *De zwaardvis* (1989) werd aangekondigd als een ‘verhaal over een redeloze misdaad’ en een ‘onvervalste thriller’. Zijn laatste voltooide roman, *Onvoltooid verleden* (1998), schreef Claus op bestelling van de Vlaamse krant *De Morgen*. Aanvankelijk had Claus een thriller beloofd, maar dat mislukte, aldus de auteur, want ‘de misdaad bij ons loopt langs andere kanalen dan in Los Angeles. Als je gaat doen alsof je in Los Angeles of Detroit bent, dan klopt er iets niet’. Die ‘vertaling’ van het internationale misdaadverhaal naar het clausiaanse universum staat centraal in mijn bijdrage. Ik zal daarbij in het bijzonder ook aandacht besteden aan de merkwaardige interactie tussen het misdaadsjabloon en het katholieke Passieverhaal in het oeuvre van Claus. Die lijkt er immers voor te zorgen dat de problematiek van schuld en onschuld centraler komt te staan dan het eigenlijke misdaadonderzoek.

Transnational crime, mobility and the Low Countries in the work of two contemporary Afrikaans crime writers - Neil Van Heerden (University of South Africa)

This paper places the work of two contemporary Afrikaans crime writers, Chanette Paul and Quintus van der Merwe, within a transnational perspective and specifically within the framework of mobility studies.

In their introduction to *Transnational Crime Fiction: Mobility, Borders and Detection* Piipponen et al. (2020) explain that mobility has since the 1990's been regarded as a "new paradigm", especially in sociological scholarship, but increasingly also in the humanities. Mobility as a theoretical construct provides a useful lens through which to analyse crime fiction because crime is seldom still represented as an isolated, localised incident (as is often the case in the traditional detective tale), but rather as a complex, transnational, even "glocalised" phenomenon.

The purpose of this paper is to explore these and other forms of mobility in the crime novels of Chanette Paul and Quintus van der Merwe. Paul's *Offer*-series – consisting of *Offerlam* (2015) and *Offerande* (2016) – features a South African woman who travels to Belgium to visit her dying godmother but inadvertently crosses paths with an extremist group from the Congo. This leads to murder and an investigation into the truth surrounding her familial heritage which appears to straddle Africa and Europe.

Van der Merwe's novels on the other hand – that is, *Die blou van ons hemel* (2007), *In landsbelang* (2010) and *Om te lewe, om te sterwe* (2022) – have been described as "diplomatic thrillers" since the events routinely involve diplomacy, international relations, insurgency and civil unrest, while the main protagonists are typically liminal figures like diplomats and intelligence operatives.

In both Paul and Van der Merwe's work, we therefore see examples of literal mobility as characters and intrigue move across, between and outside the borders of the nation-state – including those of the Low Countries. However, mobility should not be understood as mere movement, because "while movement can be defined as 'mobility abstracted from contexts of power,' mobility refers to motion that is socially produced" (Piipponen et al. 2020:2).

I argue that the novels of Chanette Paul and Quintus van der Merwe also exhibit abstract mobilities in the form of transcultural zones of contact and the sometimes "touristic" gaze of the narrator, the way in which myth and ideology migrate across borders, co-emergent hybridity and representations of the "other" or the "foreign" in crime fiction, as well as the lingering influence of colonial and postcolonial history upon crimes perpetrated in the present.

Internationale modellen en ruimtelijke patronen in de misdaadfictie van Aster Berkhof (1944-1969) - Pieter Verstraeten (KU Leuven)

Eerder heb ik betoogd dat het literaire oeuvre van de Vlaamse succesauteur Aster Berkhof op een voor Vlaanderen ongeziene schaal populaire genres (zoals de klassieke *whodunnit*, het avonturenverhaal, de romance) combineert met elkaar en met meer prestigieuze literaire vormen (zoals de sociaal-realistische roman of de bewustzijnsroman) (Verstraeten 2017). Een nevenobservatie was dat de auteur zijn constante stroom aan nieuwe romans (meer dan honderd in totaal) kon blijven voeden door genremodellen die *en vogue* waren in het buitenland creatief na te bootsen en aan te passen voor een Vlaams publiek. In mijn bijdrage aan de studiedag over misdaadfictie in transnationaal perspectief wil ik die hypothese verder onderzoeken, toegepast op Aster Berkhofs misdaadverhalen. Ik focus daarbij op de productie vanaf de jaren veertig (*De heer in grijzen mantel*, 1944) tot de jaren zestig (*Een onmogelijke moord voor Markus*, 1969). Centraal staat de vraag hoe deze misdaadromans internationale ontwikkelingen in het misdaadgenre weerspiegelen (zoals de ontwikkeling van de klassieke 'rurale' *whodunnit* naar de 'stedelijke' *hardboiled* detective en de 'internationale' *action thriller*, zie bv. Scaggs 2005). Ik focus op de ruimtelijke structuren die kenmerkend zijn voor dergelijke subgenres en steun daarbij op de inzichten van onder meer Ryan e.a. over narratieve ruimte, met name op het onderscheid dat zij maken tussen de ruimte als container en de ruimte als netwerk, tussen de chronotopische ruimte en symbolische ruimte, en tussen de strategische ruimte en de emotionele ruimte.

Bibliografie:

Ryan, Marie-Laure, et al. *Narrating Space/Spatializing Narrative: Where Narrative Theory and Geography Meet*. The Ohio State University Press, 2016.

Scaggs, John. *Crime Fiction*. Routledge, 2005.

Verstraeten, Pieter. 'De romans van Aster Berkhof (1944-1965).' *Echte leesboeken. Publieksliteratuur in de twintigste eeuw*, E. van Boven, M. Sanders en P. Verstraeten (eds.), Verloren, 2017, 221-237.

Mondiaal en hyperlokaal. De ruimtes van de Nederlandstalige misdaadroman – Bram Lambrecht (UGent)

Het aanbod van misdaadfictie in de Lage Landen kenmerkt zich door een opmerkelijke combinatie van internationalisme en regionalisme. Hoewel vertaalde misdaadfictie vaak succesvoller is dan autochtone en steeds meer lezers in het Engels lezen, is er in de loop van de twintigste eeuw ook een Vlaamse en Nederlandse traditie ontstaan die een gedetailleerde couleur locale oproept – Amsterdam bij Appie Baantjer, Brugge bij Pieter Aspe, Antwerpen bij Jef Geeraerts, Leuven bij Jo Claes, Den Haag bij Carina van Leeuwen. Tegelijk zijn diezelfde lokale verhaalruimtes doordrenkt van internationale elementen: buitenlandse personages verschijnen op het toneel, criminaliteit blijkt breed vertakt over grenzen heen, meertaligheid is troef. Die dynamiek tussen het lokale en het internationale kan niet los worden gezien van de ‘geglocaliseerde’ wereld waarin populaire fictie functioneert en van de specifieke (ideologische) functies die het misdaadgenre vervult. In mijn lezing wil ik die spanning tussen het lokale en het internationale op twee manieren illustreren. Eerst laat ik via enkele voorbeelden uit de naoorlogse Nederlandstalige misdaadfictie zien hoe het samenspel van het lokale en internationale institutioneel een rol speelt in de productie en marketing van het genre. Vervolgens bestudeer ik de functies van lokale en internationale verhaalelementen (en de dynamiek tussen beide) via een analyse van Jef Geeraerts’ *De zaak Alzheimer* (1985), een van de meest canonieke titels uit de laaglandse misdaadfictie.

Misdaad op de zandplaat. Over de Waddenthruiller als literair genre - Mathijs Sanders (Rijksuniversiteit Groningen)

De Wadden prikkelen de verbeelding. Het uitgestrekte intergetijdengebied langs de kust van Nederland, Duitsland en Denemarken, blijkt telkens weer een inspiratiebron voor uiteenlopende schrijvers en kunstenaars. In het onderzoek naar de literaire verbeelding van dit gebied gaat veel aandacht uit naar de geschiedenis van de eilanden en naar de gevolgen van industrialisering en klimaatverandering voor deze unieke biotoop. In mijn bijdrage wil ik een populair, maar tot nog toe weinig bestudeerd genre belichten: de Waddenthruiller. Het betreft een internationaal subgenre binnen de misdaadliteratuur dat zich onderscheidt van andere subgenres door de specifieke ruimte waar de verhalen zich afspelen: een laatste wildernis, een *wetland* dat zich niet eenvoudig laat doorgronden, waar men gemakkelijk verdwaalt en waar sporen snel worden gewist. In Nederland boekte Mathijs Deen, na *De Wadden, een geschiedenis* (2013), veel succes met zijn 'Waddenthruillers' *De Hollander* (2022), *De duiker* (2023) en *De redder* (2024). Met deze boeken trad hij in de voetsporen van schrijvers als Kari Köster-Lösche (*Der Tote am Hindenburgdamm. Ein Syltkrimi*) en Claus-Dieter Wolf (de *Ostfrieslandkrimis*) in Duitsland, Tine Enger (*Land Under*) in Denemarken en Els Kerkhoven (*Weekend Terschelling*) en Mariëtte Ciggaar (*Zilte deerne*) in Nederland. Hoe spelen de Waddenthruillers Van Mathijs Deen met genreconventies van de misdaadroman? Hoe krijgt het samenspel tussen ruimte en personages vorm? Welk beeld van de Wadden roepen deze romans op?

Misdaadfictie in de Nederlandstalige romancyclus. Over personages, closure en continuïteit in cyclus vs. serie – Lars Bernaerts (UGent)

Wie aan misdaadfictie denkt, denkt al snel aan reeksen of series waarin dezelfde setting en hoofdrolspelers voorkomen (Mayer, 'The Crime Fiction Series', 2020). Vaak wordt binnen het bestek van één deel in de reeks een misdaad gepleegd en opgelost. De verwachte closure is dus sterk, terwijl de narratieve continuïteit van het ene naar het andere deel beperkt is tot de *backstory* van de hoofdrolspelers: hoe verwerkt de detective zijn jeugdtrauma, hoe evolueert de verhouding tussen de inspecteur en haar rechterhand? Tegenover de *serie* staat als aggregatievorm de *cyclus* (Mielkes *Zyklisch-serielle Narration*, 2006). In de Nederlandse romanliteratuur zijn er gevallen die het misdaadgenre importeren en in een cyclusvorm inbedden, met een eigen dynamiek van terugkerende personages, closure en continuïteit. Aan de hand van *De tandeloze tijd* (A.F.Th. van der Heijden, 1983-heden) en *Onmogelijk moederland* (Astrid Roemer, 1996-1999) behandelt deze bijdrage de vraag hoe de Nederlandstalige romancyclus misdaadliteratuur op dat vlak integreert. De lezing toont aan op welke manier in die gevallen de typische eigenschappen van de cyclus (Conrad, *Poétique des cycles romanesques de Balzac à Volodine*, 2016), zoals terugkerende personages, gespreide closure en cycliciteit, in interactie staan met de conventies en mogelijkheden van de misdaadliteratuur.

Waargebeurde fictie: de positie van true crime in het Nederlandstalige audiolandschap - Loren Verreyen (UAntwerpen)

Sinds de opkomst van de populaire true crime-podcast *Serial* in 2014 zijn het genre en het medium onlosmakelijk met elkaar verbonden. In het Engelstalige audiolandschap blijven true crime-podcasts zoals *The Teacher's Pet* (2016) en *My Favorite Murder* (2016–heden) hoge luistercijfers behalen. Ook in het Nederlandstalige audiolandschap blijft het true crime-genre een vaste waarde, met podcasts zoals *De Volksjury* (2017–heden) en *De Crimilex Tapes* (2023–heden).

In deze presentatie richt ik me op het analyseren van de populariteit en dynamiek van true crime-podcasts. Hierbij sta ik eerst stil bij drie kernbegrippen in mijn onderzoek: *genre*, *fictie* en *true crime*. Vervolgens bespreek ik de aanwezigheid van het true crime-genre in het Nederlandstalige audiolandschap. Door het systematisch in kaart brengen van de categorie-labels die beschikbaar zijn gemaakt via *iTunes*, beoog ik inzicht te krijgen in de distributie van genres in het Nederlandstalige audiolandschap, met een speciale focus op de positie van true crime. Met welke andere categorieën treedt true crime bijvoorbeeld graag op? En welke positie neemt het genre in binnen het problematische continuüm tussen fictie en non-fictie?

Misdaadfictie in populaire reeksen en naoorlogse vertaalstrategieën van De Schorpioen - Benoît Crucifix (KU Leuven)

In hun recent werk *Aux origines de la pop culture* (2020) verkennen Loïc Artiaga en Matthieu Letourneux de rol van populaire uitgeverijen Le Fleuve Noir en Les Presses de la Cité binnen een 'globale mediacultuur'. Hun studie onderzoekt de verwikkeling tussen nieuwe publicatiepraktijken gebaseerd op pocket boekenreeksen, een toenemende transmedialisering van populaire fictie en nieuwe vormen van transnationale circulatie. In het verlengde hiervan verkent deze paper de invloed van de Franse pulpmarkt op de Vlaamse en Nederlandstalige context door in het bijzonder te focussen op de Strombeekse uitgeverij De Schorpioen (1949-1985). De Schorpioen is vooral actief rond het importeren en vertalen van populaire literatuur (van 'feuilletons voor het huisgezin' tot allerlei reeksen porno-literatuur en erotische strips) en publiceert in de jaren 1960 misdaadfictie-reeksen in Nederlandse vertalingen onder de "Fleuve Noir" stempel. Deze paper oogt de vertaalde reeks en van het misdaadgenre binnen het catalogus van De Schorpioen en ten opzichte van het Vlaamse publicatielandschap te contextualiseren. Daarmee probeert het ook de invloed van Franse populaire uitgevers op de Nederlandstalige markt in te schatten.